

Factors que promouen la conservació in situ de varietats locals a la Vall de Gósol

12/2014 - **Medi ambient i Conservació.** La majoria d'estudis sobre la conservació de varietats locals s'han centrat en el paper de les organitzacions socials i les característiques socioeconòmiques de les persones que les custodien. Aquest estudi, en canvi, ha investigat les característiques pròpies de les varietats locals de la Vall de Gósol (Pirineu català) que expliquen la seva conservació o abandonament. Els resultats indiquen la importància de les característiques intrínseques, les socioeconòmiques, com l'interès comercial, i el significat cultural de les varietats.

Dins de la investigació en conservació de varietats locals s'ha destacat el paper de les organitzacions socials i les característiques socioeconòmiques de les persones que les custodien com a factors claus per al seu manteniment. Diferents estudis han relacionat el manteniment de l'agrobiodiversitat amb el sexe dels hortolans, amb l'edat del cap de família, la principal ocupació del custodi de les varietats tradicionals, o la xarxa social de l'agricultor.

Els investigadors, però, han prestat menys atenció a les característiques pròpies de les varietats locals. En aquest treball s'analitzen les característiques distintives de cada varietat local que promouen la seva conservació o, per contra, faciliten el seu abandonament. El treball de camp es va realitzar el 2011 i va incloure tots els horts actius (n=24) de la vall de Gósol (Berguedà). La recollida de dades va incloure observació participant i no participant, inventaris dels horts, entrevistes estructurades i un taller participatiu.

Els resultats van demostrar que les característiques de les varietats locals són claus per explicar si aquestes es conserven o no. Les característiques que promouen la conservació in situ inclouen: 1) característiques intrínseques (per exemple, la viabilitat dels propàguls, la productivitat), 2) característiques socioeconòmiques (per exemple, l'interès comercial, la singularitat enfront de la substituïbilitat), i 3) significat cultural (per exemple, la tradició, les percepcions organolèptiques locals).

Es conclou que les característiques de les varietats locals han de ser considerades juntament amb les característiques socioculturals dels agricultors i les organitzacions socials que conformen el seu manteniment per millorar les iniciatives de conservació in situ d'aquestes varietats. Tenint en compte que el temps i els recursos són limitats, la consideració conjunta de les característiques de les varietats locals i les dels agricultors podria millorar l'estratègia de mostreig per a les prospeccions d'aquestes varietats permetent prioritzar les que es troben en perill d'extinció i centrant-se en les persones que tenen més probabilitats de conservar-les.

De la mateixa manera, els resultats d'aquestes investigacions podrien permetre la focalització dels agricultors amb orientació comercial a la conservació de varietats locals amb un potencial nínxol de mercat, mentre que agricultors amb una extensa xarxa d'intercanvis poden ser encoratjats a conrear i difondre les varietats locals que tenen menys probabilitats de ser preservades.

Imatge superior esquerra: Cavall batent pèsol negre, una varietat local de pèsol (Pisum sativum L.). Foto: Carles Riu Bosoms.

Victoria Reyes-García

Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals

Riu-Bosoms, C.; Calvet-Mir, L.; Reyes-García, V. [Factors enhancing landrace in situ conservation in home gardens in Vall de Gósol, Catalan Pyrenees, Iberian Peninsula](#). *Journal of Ethnobiology* 34(2):175-194. 2014. doi: 10.2993/0278-0771-34.2.175.

